

MTS / Raportti**Pohjoismainen konferenssi Tukholmassa ja Visbyssa 24. – 26.4.2013**

**Östersjön
Säkerhet och samarbete, trender och framtida risker.
Hur bevarar vi säkerheten?**

Ruotsin Folk och Försvarin isännöimä pohjoismainen konferenssi pidettiin Tukholmassa ja Visbyssä 24.-26.4.2013. Teemana oli

**Itämeri
Turvallisuus ja yhteistyö, trendit ja tulevaisuuden riskit.
Miten säilytämme turvallisuuden?**

Keskiviikko 24.4.2013

Aluksi todettakoon, että juuri konferenssin alla on Ruotsin medioissa ollut paljon kirjoituksia puolustuskyvystä liittyen venäläisten hävittäjien lentoihin lähellä Ruotsin ilmatilaa. tämä asia tuli keskusteluissa esille.

Konferenssi alkoi kokoontumisella puolustusministeriössä. Ruotsin puolustusministeri **Karin Enström** puhui otsikolla:

Sveriges försvarspolitik – med närområde i fokus

Puheenvuoronsa aluksi ministeri kertasi muutamia Itämerellä sattuneita onnettomuustilanteita:

- vuonna 2001 Baltic Carrier alukselta pääsi 2 700 tonnia öljyä mereen
- vuonna 2003 kiinalaislaiva Fu Shan Hai laivasta 1 200 tonnia
- vuonna 2011 Ruotsin rannikolle ajautui öljyä, jota saatiin kerättyä noin 55 – 60 000 kuutiometriä. Öljyn alkuperää ei varmuudella tiedetä, mahdollisesti se tuli kahden laivan törmäyksestä Tanskan edustalla
- vuonna 2009 Arctic Sea- niminen alus kaapattiin Gotlannin ja Öölannin välisellä alueella. Vieläkään ei tarkkaan tiedetä, mitä ja miksi tapahtui.

Tämän jälkeen ministeri käsitteli kolmea teemaa:

1. Yhteinen kriisivalmius (Samlade krisberedskap)
2. Puolustusuudistuksen läpivienti (Genomför av försvarsreform)
3. Uusi puolustuspäätös (Nytt försvarsbeslut)

Kriisivalmiuden osalta ministeri totesi, että tarvitsemme sekä siviili- sotilasyhteistyötä että siviili-siviili (julkinen- yksityinen) yhteistyötä. Tärkeää on myös oppia toisiltamme Pohjoismaiden kesken, sekä hyvistä että huonoista kokemuksista.

Pohjoismaissa tehdään näissä asioissa hyvää yhteistyötä. Seuraava ministeritason kokous on kesäkuussa Vaxholmissa.

Puolustusuudistuksen toteutus alkoi vuonna 2009 – 2010. Vielä ei olla valmiita. Ongelmia ollut henkilöstöpuolella, mm. osa-aikaisten sotilaiden osalla. Materiaalikysymykset, logistiikka ovat

myös uusien haasteiden edessä. Materiaalin käyttöikä on oleellinen. Tarvitaan yhteistyötä muiden kanssa. Seuraavan sukupolven Gripenit mm. yhteistyössä Sveitsin kanssa. Norjan kanssa on tykistöyhteistyötä. Materiaaliasioissa on kysymys myös teollisuudesta. Cross- Border training- hanke Ruotsin ja Tanskan kanssa. Lisäksi on muu Nordefcon puitteissa tehtävä yhteistyö. Tavoitteena on ammattimainen henkilöstö modernissa Puolustusvoimissa.

Ruotsin Puolustusvoimilla on ”joustava korkea valmius”.

Turvallisuuspoliittisesti katsottuna Itämeren alueella on EU- ja Nato-maita. Ruotsilla ja Suomella omat ratkaisunsa, Norja ei ole EU:n jäsen. Viitekehys on muuttunut kulmän sodan ajoista.

Venäjän öljy- ja kaasukuljetuksen ovat lisääntyneet. Olemme kaikki riippuvaisia muista maista. Ruotsi on jäsen EU:ssa ja YK:ssa sekä tekee Nato-yhteistyötä PfP-puitteissa.

Arktisen alueen turvallisuuspoliittinen mielenkiinto lisääntynyt.

Onko Venäjä sotilaallinen uhka vai ei? Venäjä on aina ollut oleellinen osa Itämeren alueen, ja kansainvälisestäikin, turvallisuuspoliittista kehikkoa.

Venäjän väestökehitys on laskeva. Venäjän talous on riippuvainen öljyn ja kaasun maailmanmarkkinahinnoista.

Venäjän suunnitelmat asevoimiensa ja puolustuksensa uudistamiseksi on kunnianhimoinen ja merkittävä. Satsaukset puolustusmateriaaliin tulevat lisäämään Venäjän sotilaallista suorituskykyä. Mutta tarkoittaako se automaattisesti myös lisääntyvää uhkaa?

USA:n intressit siirtyvät aasiaan. EU:n talousongelmat johtavat siihen, että puolustusbudjettien taso ei tule merkittävästi kasvamaan, siksi tarvitaan yhteistyötä, yhteisiä kykyjä.

EU on vahva siinä, että sillä on kyky käyttää kaikkia erilaisia keinoja kriisien ratkaisemiseksi. Joulukuun huippukokous on tärkeä etappi yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämisessä. Siihen liittyy kolme koria:

1. EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistaminen
2. yhteisten kykyjen kehittäminen
3. puolustusteollisuus

Afganistanin Isaf-operaatio ajetaan alas, mutta Afganistanin auttaminen jatkuu. Jatkossakin Pohjoismaat tekevät yhteistyötä kriisinhallinnassa, tulee varmaan yhteisiä projekteja ja alueellista yhteistyötä.

Ruotsin uusi puolustuspäätös on valmistelussa. Försvarsberedning antaa kesäkuussa analyysinsä turvallisuusympäristöstä. Tämän jälkeen se valmistelee raporttinsa. Seuraava varsinainen puolustuspäätös (försvarsbeslut) tehdään vuonna 2014.

Östersjöns betydelse för Norden – diskussion med parlamentariker

Kansanedustajat Stefan Wallin Suomesta, Ivar Kristiansen Norjasta ja ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Hans Wallmark Ruotsista.

Kansanedustaja Stefan Wallinin puheenvuoro löytyy sekä suomeksi että ruotsiksi nettisivuiltamme.

Stefan Wallin toi esityksensä alussa esille myös erityisesti sen, että juuri eduskunnassa käsitellyssä olevassa turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa on vahva painotus Pohjoismaisen yhteistyön puolesta.

Ivar Kristianssen totesi mm. että Pohjolan alueella asiat ovat hyvin, kun otetaan globaali tarkastelukulma. Yhteistyö on tärkeää ja välttämätöntä. Perinteinen invaasiosodankäynnin uhka ei ole enää ensisijainen, asymmetriset uhat ovat Norjan arvion mukaan etusijalla. Arktisten alueiden sulaminen ja siitä seuraavat uudet kulkureitit ovat Norjan turvallisuuspoliittisessa ajattelussa tärkeitä.

Norja haluaa olla hyvä naapuri, panostaa yhteistyöhön ja aktiivisuuteen, sekä olla esimerkki muulle maailmalle. Norjalla ja Venäjällä mm. ollut kahdenkeskisiä harjoituksia.

Hans Wallmark kertoi, että Försvärsberedningin turvallisuuspoliittinen analyysi valmistuu kesäkuun alussa.

Pohjola sekä Pohjolan ja Baltian yhteistyö elää uutta renessanssia. Yksi hyvä esimerkki tästä on myös Islannin ilmavalvontaharjoitus, jonne Ruotsi ja Suomikin ovat osallistumassa.

Ruotsin Nato-keskustelusta hän totesi, että poliittisesti tilanne on ennallaan, poliittista yhteisymmärrystä ei ole. Tärkeää on, että Ruotsi ja Suomi koordinoivat kantojaan asian osalta.

Wallmark totesi vielä, että EU:n rauhannobel oli hyvä asia.

Keskustelussa nousi esille mm. Nato- Venäjä yhteistyö, Kaliningrad sekä Venäjän asevoimien uudistus.

Kaikki kansanedustajat korostivat sitä, että Itämeren osalta on huomioita laajan turvallisuuden näkökulma. Suurin uhka ympäristöön liittyvät riskit (öljykuljetukset yms.).

Keskustelun jälkeen konferenssi jatkui Visbyssä Gotlannissa.

Torstai 25.4.2013

The threat from organized crime in the Baltic sea region

Ruotsin keskusrikospoliisin apulaispäällikkö Johan Grenfors

Gotlanti, joka on saar keskellä Itämeren on aina ollut strategisesti kiinnostava kauttakulkureitti, myös rikollisille. Tällöin puhutaan mm. huumerikollisuudesta, ihmiskaupasta jne.

Logistikka ja yhteydet ovat tärkeitä myös rikollisille.

Baltian maiden ja Puolan kautta tulee rikollisuutta, joka kohdentuu enenevässä määrin vanhempiin henkilöihin (kotimurrot jne). Jo muutaman vuoden ajan Irlannista tulee ns ”Ireland travellers”, jotka toimivat lähinnä remonttibusineksessa.

Task Force on Organised Crime in the Baltic Sea Region (BATF) on Itämeren alueen maiden pääministerien vuonna 1996 perustama työryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa alueen 11 maan yhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi mm edistämällä tiedonvaihtoa sekä oikeudellista-, koulutus- ja tutkimusyhteistyötä. Mukana ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Islanti, Venäjä, Puola, Saksa, Latvia, Liettua ja Viro.

Task Force:n operatiivisesta yhteistoiminnasta vastaa Operative Committee - OPC. Sen toimintaan osallistuvat poliisi, tulli- ja rajavartiolaitos sekä jossain määrin myös syyttäjälaitokset. OPC:n tehtävänä on suositella Task Force:lle yhteisiä soveltuvia toimenpiteitä, vastata käynnissä olevien ja suunniteltujen operatiivisten toimenpiteiden implementoinnista sekä toimia monialaisena operatiivisten asioiden asiantuntijaelimenä.

Pääasialliset rikollisuuden muodot, joihin yhteistoiminta kohdistuu, ovat huumausainerikollisuus, laiton maahanmuutto ja ihmiskuljetus, anastettujen ajoneuvojen ja korkeasti verotettujen tuotteiden salakuljetus, kansainväliset rikollisliigat, tietoverkkorikokset, ympäristörikokset, terrorismi sekä rahanpesu. Kutakin rikollisuuden muotoa varten on perustettu asiantuntijajoukot, joiden toiminnasta jokin 11 jäsenmaasta on vetovastuussa. Suomi mm. vastaa alueen rahanpesun torjuntaan liittyvästä yhteistyöstä. Yhteistyötä on, mutta kansainvälistä yhteistyötä pitäisi hyödyntää enemmän.

Tällä hetkellä meneillään 23 eri operaatiota. Johan Grenforsin esitys löytyy nettisivuiltamme.

Military Presence and exercise – the trends in Baltic Sea 1989 – 2012

Kommodori Raimo Pyysalo. Merivoimien esikunta

Pyysalo totesi mm. että Itämerellä on tällä hetkellä hyvä järjestys (good order). Verrattuna kylmän sodan aikakauteen, sotilaallinen läsnäolo on selvästi vähentynyt. Yleisen riskiarvion mukaan suurin riski on ympäristöä ja merta vahingoittavat onnettomuudet, koska Itämerellä liikkuu paljon rahtilainoja, erityisesti öljykuljetuksia.

Sotilaallisia harjoituksia tehdään yhdessä, on tehty jo pitkän aikaa.

Kommodori Pyysalon esityksen kuvat löytyvät nettisivuiltamme.

Russia and the Nordic countries and the security of the Baltic Sea region

Igor S. Neverov, ambassador embassy of the Russian Federation

Suurlähettiläs Neverov kertoi, että oli ensi kertaa Visbyssa ja oli tutustunut ennalta sen historian ja huomannut mm. kadun nimeltä Novgorod.

Hän totesi, että Pohjois-Eurooppa on erityinen alue, Ahvenanmaa on demilitarisoitu alue, Suomi ja Ruotsi ovat liittoutumattomia maita, joilla on hyvät naapurisuhteet kaikkiin maihin..

Venäjän osalta suurlähettiläs totesi, että aseistuksen määrä Leningradin sotilaspiirin alueella on nyt vähäisempi kuin kylmän sodan aikana. Alueella ei ole mitään ongelmia, jotka vaatisivat sotilaallisia ratkaisuja.

Nato ei ole enää neuvonantaja, se on uudistumassa ja etsii (katsoo) kohti uusia alueita. Venäjälle Nato on partneri, yhteistyötä tehdään Nato-Venäjä neuvoston puitteissa. Meneillään yli 100 erilaista projektia eri hallinnontasoilla, pieniä käytännön askeleita. Venäjän turvallisuuspoliittisessa analyysissä Nato kuitenkin on yhä myös vastapuoli. Esimerkiksi Suomen ja Ruotsin liittymiselle ei olisi samoja historiaan liittyviä perusteita kuin Baltian maille. Jokainen maa tekee omat ratkaisunsa, toivottavasti Suomi ja Ruotsi eivät liity Natoon, koska sille ei ole tarvetta.

Venäjän asevoimien uudistaminen johtuu aiemmista laiminlyönneistä. Suurlähettiläs korosti myös, että yli puolet puolustusbudjetista käytetään sotilaiden palkkoihin, asusteisiin ja asuntoihin. Venäjän puolustusmenot nousevat kolmesta prosentista BKT 3,7 prosenttiin. Verrattuna Kiinaan ja USA:n Venäjä käyttää vähemmän rahaa puolustukseen.

Venäjän asevoimien komentaja, kenraali Makarov kertoi noin vuosi sitten vieraillessaan sekä Suomessa että Ruotsissa, että armeijan kokoa pienennetään (noin miljoona sotilasta) ja aseistusta modernisoidaan, liikkuvuutta lisätään. Tämä on samaa uudistustyötä, mitä tehdään muuallakin, kuten Ruotsissa.

Venäjän turvallisuusuhat ovat etelässä, ei Suomen tai Pohjoismaiden suunnalla.

Paljon keskustelua herättäneet hävittäjälennot ovat osa ennalta ilmoitettua sotaharjoitusta, ei muuta. Venäjällä on uusi puolustusministeri, joka tekee ”yllättäviä” harjoituslentoja. Yksi tekijä on myös se, että nyt on ilmavoimilla kerosiinia, joten lentoja voidaan suorittaa.

Nato tekee paljon laajempia harjoituksia. Nato myös vastaa Baltian maiden ilmavalvonnasta.

Suurlähettiläs totesi vielä, että tarvitaan dialogia, kylmän sodan stereotyyppien käyttäminen on taitavaa poliittista ja psykologista vaikuttamista.

Suurlähettiläs totesi myös, että Venäjän WTO- jäsenyys on yksi osoitus siitä, että kylmä sota on ohi.

Denmark and the Baltic Sea – the Danish view

Kristen M. Biering, Ambassador, Embassy of Denmark

Suurlähettiläs Biering kommentoi aluksi Venäjän hävittäjien lentoja lähellä Ruotsia ja totesi, että epätavallinen elementti oli Venäjän konetyyppi. Myös Tanskan puolustusministeri on kommentoinut asiaa Naton koneiden osalta ja todennut, että ei ole syytä dramatisoida asiaa.

Slh Biering totesi, että 20 vuotta sitten Tanskan silloinen ulkoministeri Uffe Ellemar Jensen ja Sakan ulkoministeri tekivät aloitteen, joka johti Baltic Sea Councilin perustamiseen. Vuonna 2009 tuli EU:n Itämeren alueen strategia. Alue on kasvuna alue (puhutaan blue banana- alueesta).

Tanskan ollessa nyt HELCOM:n puheenjohtaja (Itämeren suojelukomissio), ympäristökysymykset ja ilmaston muutos ovat tärkeitä. Toinen tärkeä seikka ovat energiakuljetukset.

Taloudellinen kasvu ja ympäristön huomioiminen ovat tasavahvoja partnereita, molempia tarvitaan ja ne tarvitsevat toisiaan (equal partners).

Tanska on perinteisesti osa Skandinaaviaa, mutta samalla Tanska on myös osa Keski-Eurooppaa.

Tanska on Naton jäsen, eikä ole mukana EU:n puolustusyhteistyössä. Tanska on aktiivisesti mukana Pohjoismaisessa puolustusyhteistyössä.

Perjantai 26.4.2013

Viimeinen konferenssipäivä pidettiin F 17 G tukikohdassa Visbyn lentoaseman yhteydessä.

F 17 G. Tomas Nilsson, chef F 17 G

F 17 G on Visbyssä sijaitseva lentotukikohta. Siellä työskentelee yhdeksän henkilöä. Gripeneitä ei ole siellä pysyvästi, mutta voivat toimia sieltä käsin. Mm. tänä päivänä siellä oli yksi Jas Gripen, joka meille esiteltiin.

Ruotsin ilmavoimien komentaja, kenraalimajuri Micael Bydén

Itämeren osalta komentaja totesi, että 15% globaalista rahtiliikenteestä liikkuu Itämerellä, 65% Venäjän energiakuljetuksista, meri on taloudellisesti merkittävä kaikille toimijoille.

Ruotsin Puolustusvoimat valvoo ja puolustaa Ruotsia 24/7- periaatteella. Ilmavoimat vastaavat il-mavalvonnasta 24/7.

Viime päivinä Ruotsin medioissa paljon esillä olleet Venäjän hävittäjien lennot lähellä Ruotsin ilmatilaa, eivät tarkoita sitä, että Ruotsin puolustuskyky olisi heikko.

Venäläisten koneiden lisääntynyt aktiivisuus verrattuna viime vuosiin, silti se on maltillisempaa kuin 1970- luvulla.

Why Iceland Air Policing a background Gunnar Gunnarsson, Ambassador Embassy of Iceland

Islannilla ei ole omaa armeijaa, ainoastaan Coast Guard, käsittäen noin 200 henkilöä ja kolme helikopteria.

Toinen maailmansodan jälkeen Islanti hyväksyttiin Naton jäseneksi, vaikka sillä ei ollut omaa puolustusta (tänä päivänä näin ei enää ehkä olisi). Tärkein tekijä oli varmastikin se, että Yhdysvallat tarvitsi tukikohdan Islantiin sen strategisen sijainnin vuoksi.

Islannin kannalta tilanne muuttui, kun Yhdysvallat sulki tukikohtansa syksyllä 2006. Nato vastaa edelleen Islannin puolustamisesta, mm. ilmavalvonnasta. Myös Baltian maiden ilmavalvonta on Nato-maiden vastuulla, koska heillä ei ole omia ilmavoimia.

Islannin näkökulmasta Ruotsin ja Suomen mukanaolo Islannin ilmavalvontaharjoituksessa on hyvä ja oikein kannatettava asia.

Luftövervakning över Island

Per Egil Rygge, Brigader, chef Luftoperatvt inspektorat i Luftforsvaret, Norge

Norjalle Islannin ilmavalvontaan osallistuminen on osa NAton viidennen artikalan kollektiivipuolustusta. Norja on mukana myös Baltian ilmatilan valvonnassa.

Norjan ilmavoimat oli mukana myös Libya-operaatioissa vuonna 2011.

Alkuvuonna 2014 Islannissa on kaksi erillistä operaatiota:

- a) alueen ilmavalvonta (hot weapons in planes), johon vain Norja osallistuu

b) ilmavalvontaharjoitus, jossa mukana myös Ruotsi ja Suomi (jos näin päättävät)

Kenraali Ryggen power-point- kuvat löytyvät nettisivuiltamme.

MTS:n delegaatiossa olivat mukana:

Kansanedustaja Stefan Wallin (24.4. Tukholmassa), koulutusjaoston puheenjohtaja Pekka Sinisalo, koulutusjaoston varapuheenjohtaja Kenneth Stambej, kommodori Raimo Pyysalo, pääsihteeri Heli Santala ja yleissihteeri Markus Kinkku.